

גרפים 1.5

מה נלמד היום

- נראה הרחבות לגרף הסטנדרטי שאנו מכירים
- נתעסק ב:
- גרפים מכוונים
- עצים
- הוספת פונקציית משקל $w : E \rightarrow ??$

חזרה על השיעור הקודם

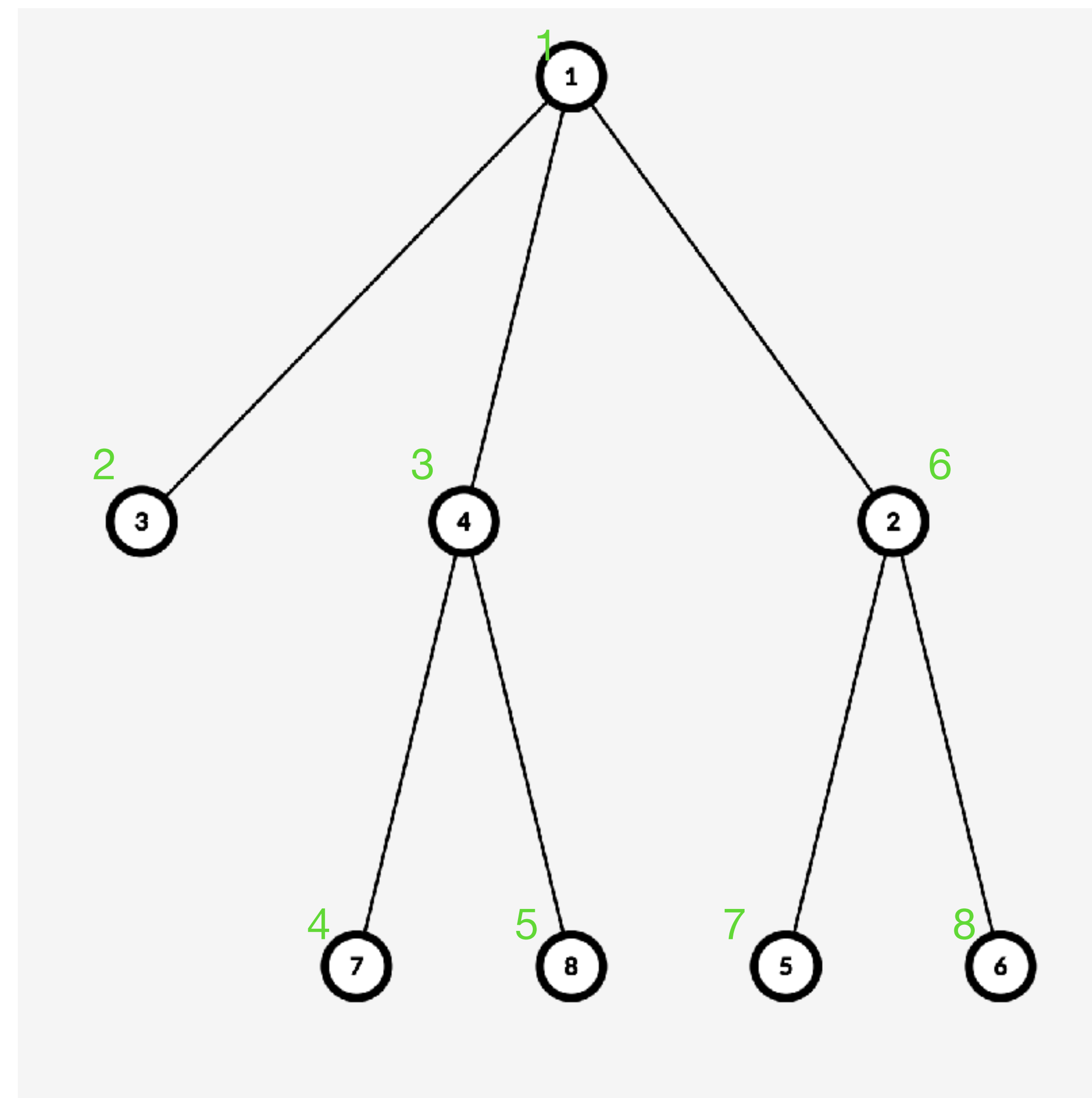
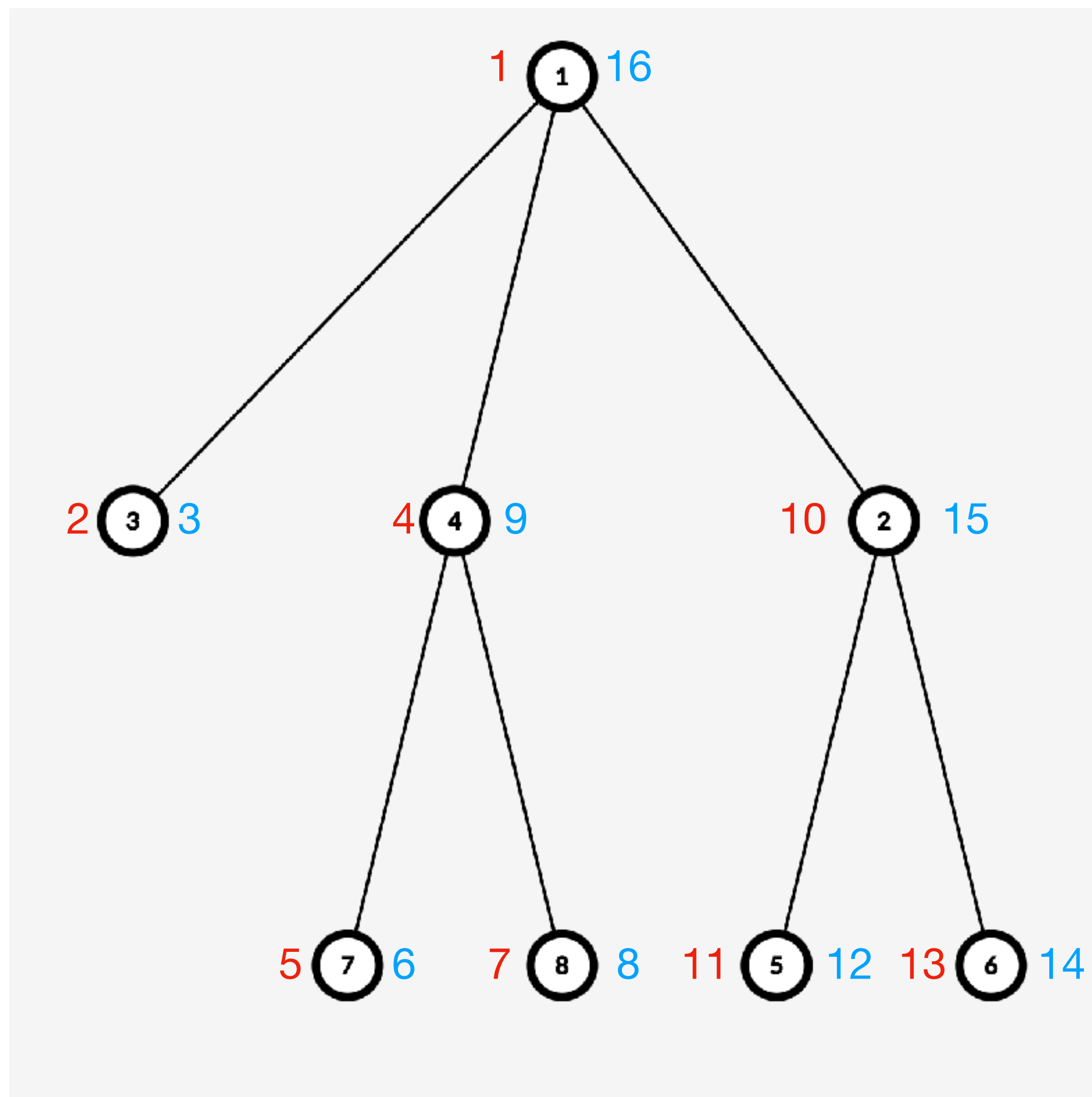
גרפים, ייצוג בקוד, וכו'

- גרף הוא זוג של קבוצות: $G = (V, E)$ כאשר V קבוצת הקודקודים (לרוב אצלנו $V = [1, n]$), ו- E קבוצת הקשתות (וקשת מכוונת הינה הזוג (u, v)).
- ישנן 2 שיטות (פופולאריות) לייצוג גרפים בקוד: **רשימת שכנויות** ו-**מטריצת שכנויות**. לרוב נשתמש ברשימת שכנויות מכיוון שלא צריך הרבה זכרון כדי להחזיק גרף.
- ברשימת שכנויות נשמור מערך בגודל n , וכל כניסה בו תהיה רשימה (או מערך דינאמי). כקוד, נשמור `vector<vector<int>>` (או לפעמים `vector<int>[maxn]`).
- לדוגמה, הכניסה $g[v]$ תהיה הרשימה של כל הקודקודים השכנים ל- v (כלומר, קיימת קשת (v, x) כאשר $x \in g[v]$).

אלגוריתמי חיפוש: DFS ו-BFS

- חיפוש לעומק ולרוחב בגרף. זמן הפעולה של אלגוריתמים אלו הינו ליניארי ולכן לרוב ניתן להריץ אותם על גרפים מספר קבוע של פעמים.
- אלגוריתם ה-BFS מאפשר לנו לדעת מרחקים של כל הצמתים מצומת קבועה, בעוד ש-DFS מאפשר לנו לדעת דברים על מבנה הגרף, לדוגמה: רכיבי קשירות, איבר בתת עץ, דו-צדדיות ועוד.
- נזכר בריצה ובמימוש של האלגוריתמים:

DFS

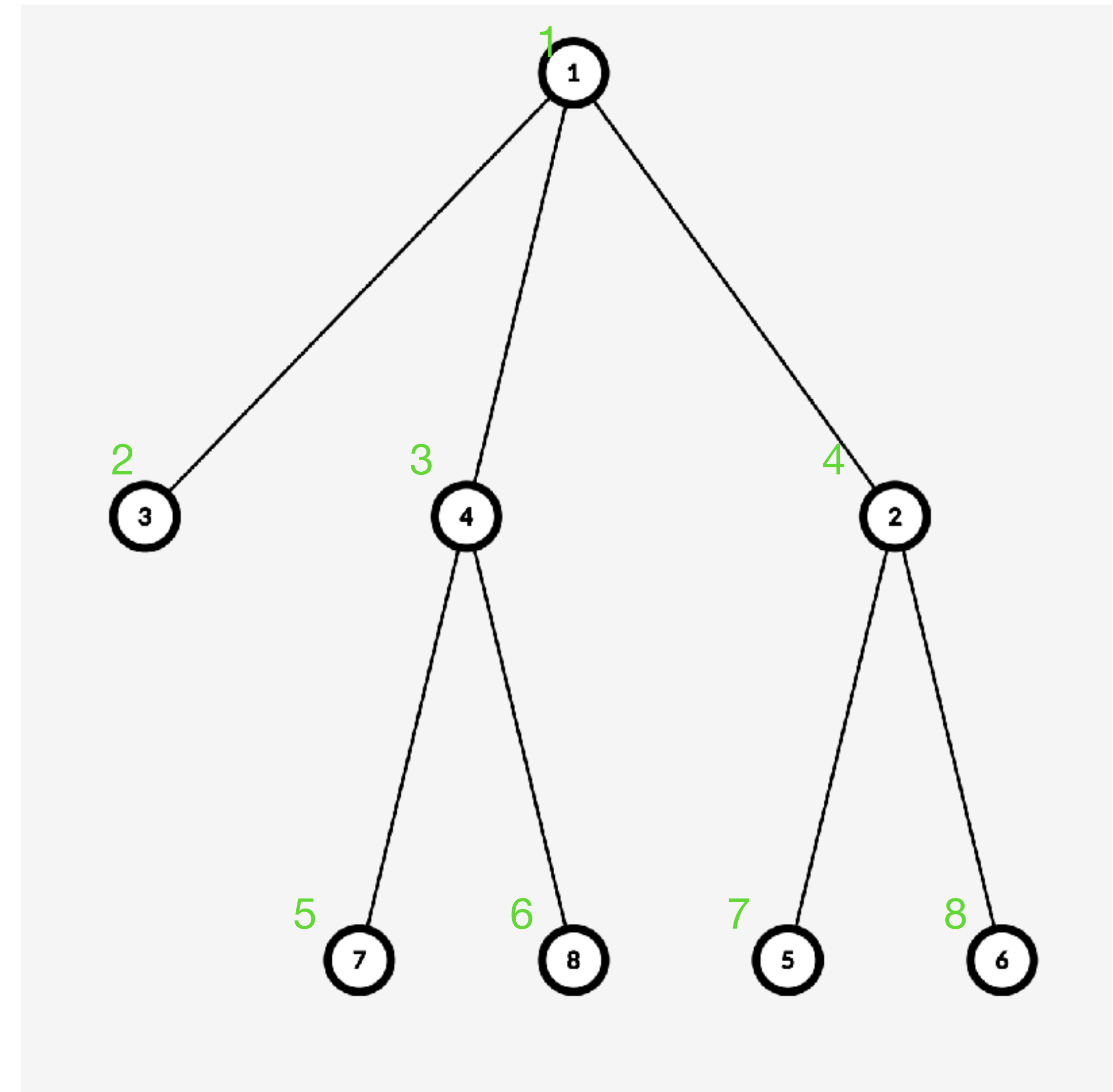
DFS

```
vector<vector<int>> graph;
int time = 1;
int in_time[maxn] = {0};
int out_time[maxn] = {0};

void DFS(int u) {
    if(in_time[u]) return; // already visited u

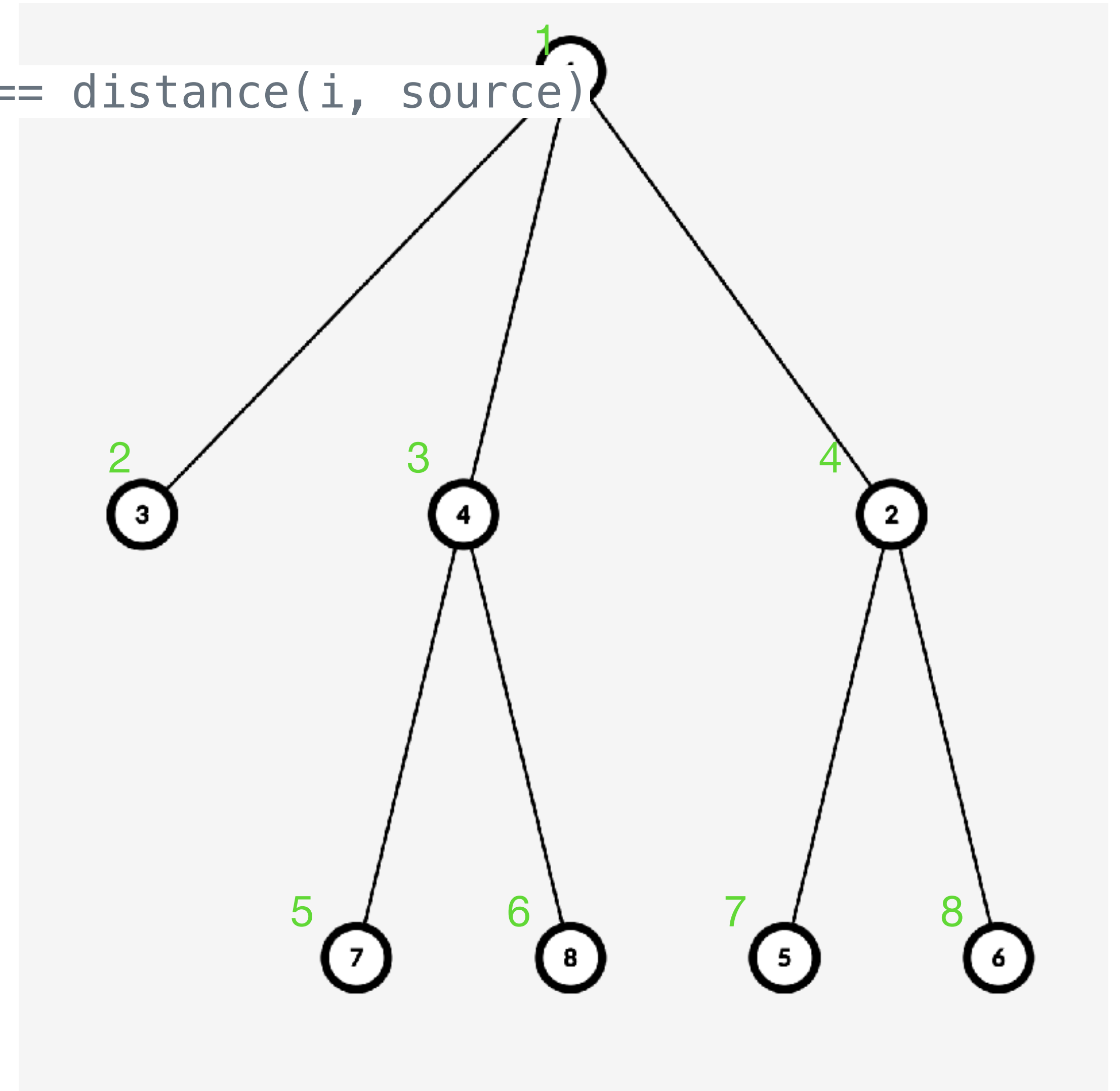
    in_time[u] = time++;
    for(auto &v : graph[u]) DFS(v);
    out_time[u] = time++;
}
```

BFS

BFS

```
vector<int> bfs(int source) {  
    queue<int> q;  
    vector<int> distances(n, 0); // distances[i] == distance(i, source)  
    vector<bool> visited(n, false);  
    q.push(source);  
    visited[source] = true;  
  
    while(!q.empty()) {  
        int u = q.front();  
        q.pop();  
        for(auto v : graph[u]) {  
            if(!visited[v]) {  
                visited[v] = true;  
                distances[v] = distances[u] + 1;  
                q.push(v);  
            }  
        }  
    }  
  
    return distances;  
}
```


גרף מכון

גרף מכוון

- נזכר, גרף מוגדר כזוג $G = (V, E)$. במקרה והגרף מכוון אז הקבוצה E תראה כך:

$$E = \{(u, v) \mid \text{edge from } u \text{ to } v\}$$

- כאשר הדגש הוא על כך שקשת היא זוג סדור ולא קבוצה בגודל 2.
- בגלל שעכשיו היחס $\hookrightarrow \equiv \text{"exists path between } u, v\text{"}$ אינו סימטרי אזי יש משמעות נוספת ל"קיים מסלול בין u ל" v "

גרף מכוון: רכיבי קשירות

- נגדיר כעת יחס חדש:

$$\mapsto = \{(u, v) \mid u \hookrightarrow v \wedge v \hookrightarrow u\} \subseteq E^2$$

- היחס \mapsto הוא יחס שקילות ולכן נתעניין במחלקות שקילות שלו. כפי שאפשר לנחש, לכל מחלקה כזו קוראים **רכיב קשירות**, ולפי ההגדרה של מחלקת שקילות לכל שני צמתים u, v אשר נמצאים באותה מחלקה קיים מסלול ביניהם.
- שימו לב שאם קיים מסלול בין u ל- v אז לא בהכרח הצמתים באותו רכיב/מחלקה.

מציאת רכיבי קשירות - האלגוריתם של Kosaraju

- האלגוריתם מאפשר לנו למצוא רכיבי קשירות בזמן ליניארי
- ע"י שני קריאות ל-DFS נוכל לגלות את רכיבי הקשירות של הגרף
- אומנם קיים אלגוריתם יעיל יותר (Tarjan), אבל נלמד את האלגוריתם הנ"ל מכיוון שיותר קל להבין את המימוש שלו.

מציאת רכיבי קשירות - האלגוריתם של Kosaraju

- הכנה: נצטרך לשמור את המשתנים הבאים:

```
vector<int> g[maxn], gt[maxn];  
vector<vector<int>> scc{{{}}};  
int sc = 0;  
vector<bool> visited(maxn, false);  
vector<int> order;
```

- כאשר gt מחזיק את הגרף ההופכי $(v, u) \in E(G_T) \iff (u, v) \in E(G)$, scc יחזיק את רכיבי הקשירות (בכל כניסה נקבל לראות אילו צמתים ברכיב הזה)

- ו- $order$ נגלה בהמשך:

מציאת רכיבי קשירות - האלגוריתם של Kosaraju

- האלגוריתם סורק את הגרף ע"י שני הרצות של DFS. בהרצה הראשונה נשמור את הסדר בו ביקרנו בכל הצמתים, ולאחר מכן נעבור בצורה הפוכה על סדר הביקור ונסרוק את הגרף ההופכי.
- כך, לאחר ההרצה השנייה נקבל את רכיבי הקשירות.

מציאת רכיבי קשירות - האלגוריתם של Kosaraju

```
void dfs1(int u) {  
    if(visited[u]) return;  
  
    visited[u] = true;  
    for(auto &v : g[u]) dfs1(v);  
  
    order.push_back(u);  
}
```


מציאת רכיבי קשירות - האלגוריתם של Kosaraju

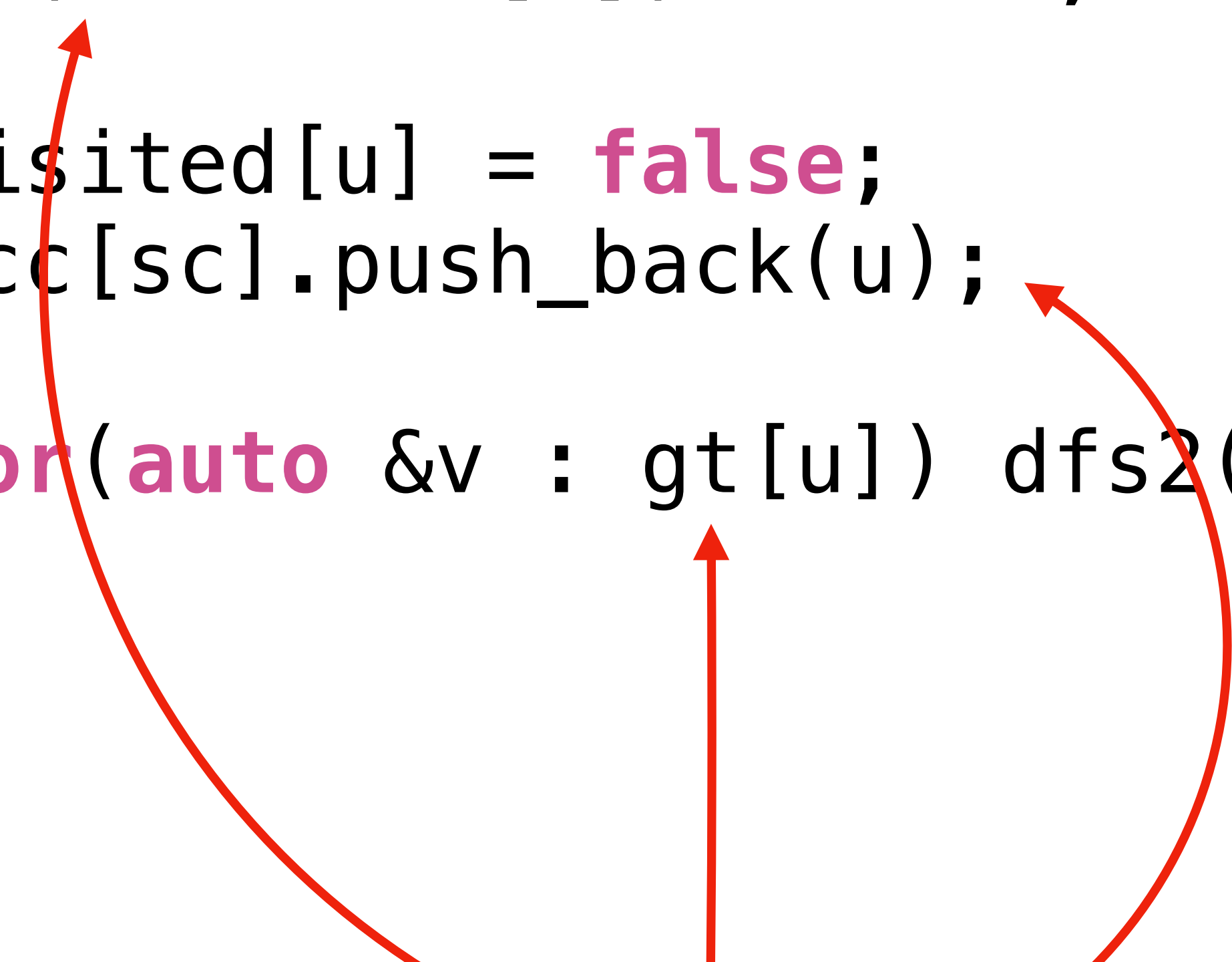
```
reverse(all(order));  
  
for(auto &u : order)  
    if(visited[u]) {  
        dfs2(u);  
        ++sc;  
        scc.push_back({});  
    }
```

```
void dfs2(int u) {  
    if(!visited[u]) return;  
  
    visited[u] = false;  
    scc[sc].push_back(u);  
  
    for(auto &v : gt[u]) dfs2(v);  
}
```

מציאת רכיבי קשירות - האלגוריתם של Kosaraju

```
reverse(all(order));  
  
for(auto &u : order)  
    if(visited[u]) {  
        dfs2(u);  
        ++sc;  
        scc.push_back({});  
    }
```

```
void dfs2(int u) {  
    if(!visited[u]) return;  
  
    visited[u] = false;  
    scc[sc].push_back(u);  
  
    for(auto &v : gt[u]) dfs2(v);  
}
```

A diagram consisting of two red curved arrows. The first arrow starts from the 'for' loop of the 'dfs2' function and points to the 'if' condition of the same function, indicating a recursive call. The second arrow starts from the 'dfs2(v)' call inside the 'for' loop and points back to the 'for' loop, indicating the return path after the recursive call.

דג (גמל)

- גרף מכוון $G = (V, E)$ ייקרא DAG (directed acyclic graph) אם אין בו מעגלים מכוונים.
- כלומר $\mapsto = \emptyset$.
- כלומר אין רכיבי קשירות.
- או: גרף יהיה DAG אם ניתן לעשות לו **מיון טופולוגי**.

מיון טופלוגי

מיון טופולוגי

- בהינתן DAG, נרצה לסדר את הצמתים לקבוצות כך שבתוך כל קבוצה אין קשתות, ובין קבוצות יש קשתות.
- בהנחה שהגרף שלנו הוא כבר DAG, אז מערך ה-order יהיה בדיוק המיון הטופולוגי שלנו.
- אחרת, נצטרך גם לבדוק שהגרף לא מכיל מעגלים (ניתן במקביל להרצת ה-DFS)

פונקציית משקל

פונקציית משקל ◀ מסלולים

מסלולים

• יהי $G = (V, E)$ גרף, $u, v \in V$ צמתים ו- $(e_n)_n$ סדרה (סופית) של קשתות $(e_i \in E)$ כך ש:

$$e_1 = (u, \cdot) \text{ או } \{u, \cdot\}$$

$$e_n = (\cdot, v) \text{ או } \{\cdot, v\}$$

$$\text{אם } e_i = (x, y) \text{ אז } e_{i+1} = (y, \cdot) \text{ (וכן אם הגרף לא מכוון)}$$

מסלולים

- יהי $G = (V, E)$ גרף, $u, v \in V$ צמתים ו- $(e_n)_n$ סדרה (סופית) של קשתות $(e_i \in E)$ כך ש:
[snip]

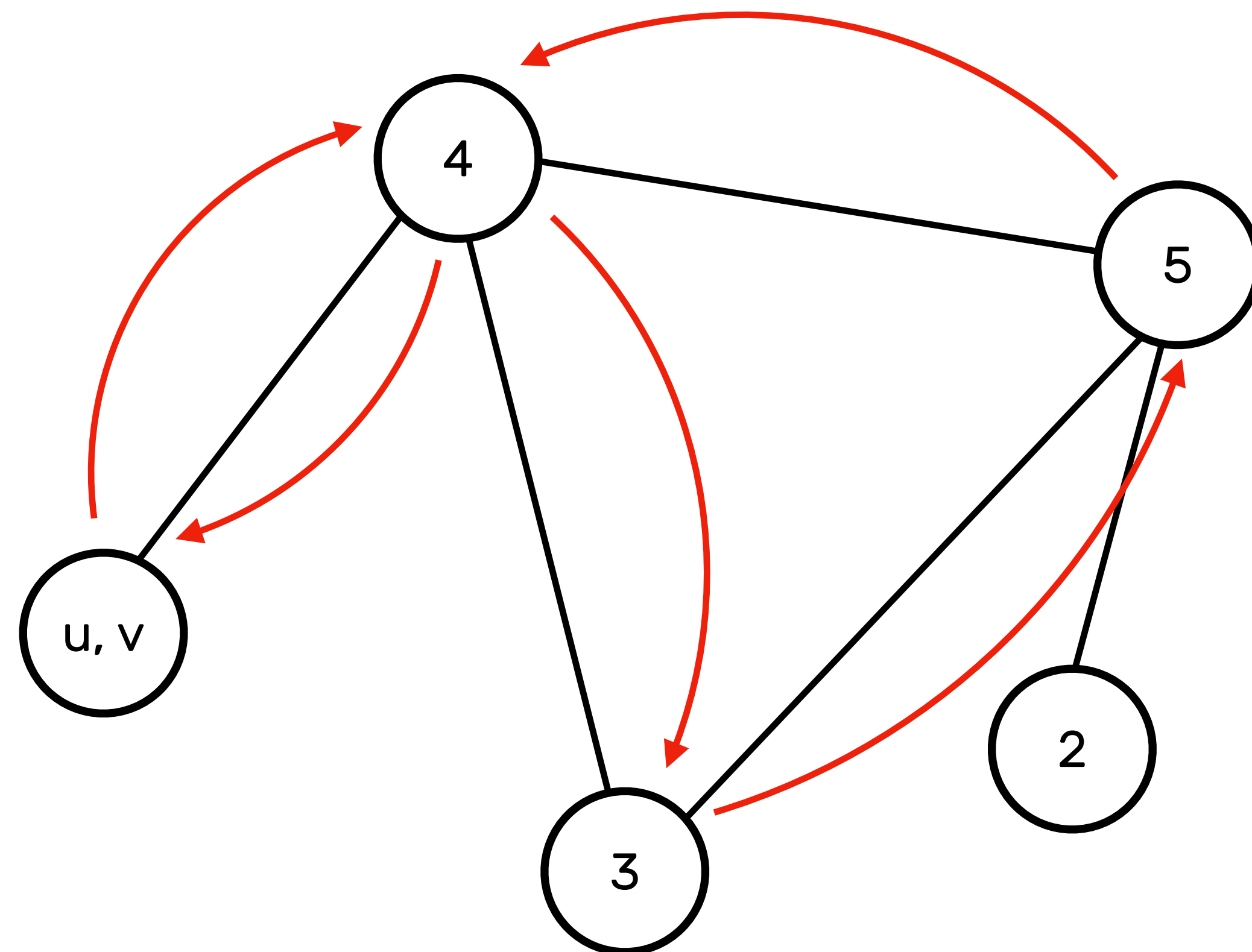
- אז:

- הסדרה (e_n) נקראת **הליכה** בגרף

- אם כל צומת מופיע לכל היותר פעם אחת ב- (e_n) אז הסדרה נקראת **מסלול פשוט**

- אם $u = v$ אז הסדרה נקראת **מעגל**

- אם $\bigcup \{e_i\} = E$ אז הסדרה נקראת **מעגל אוילרי**

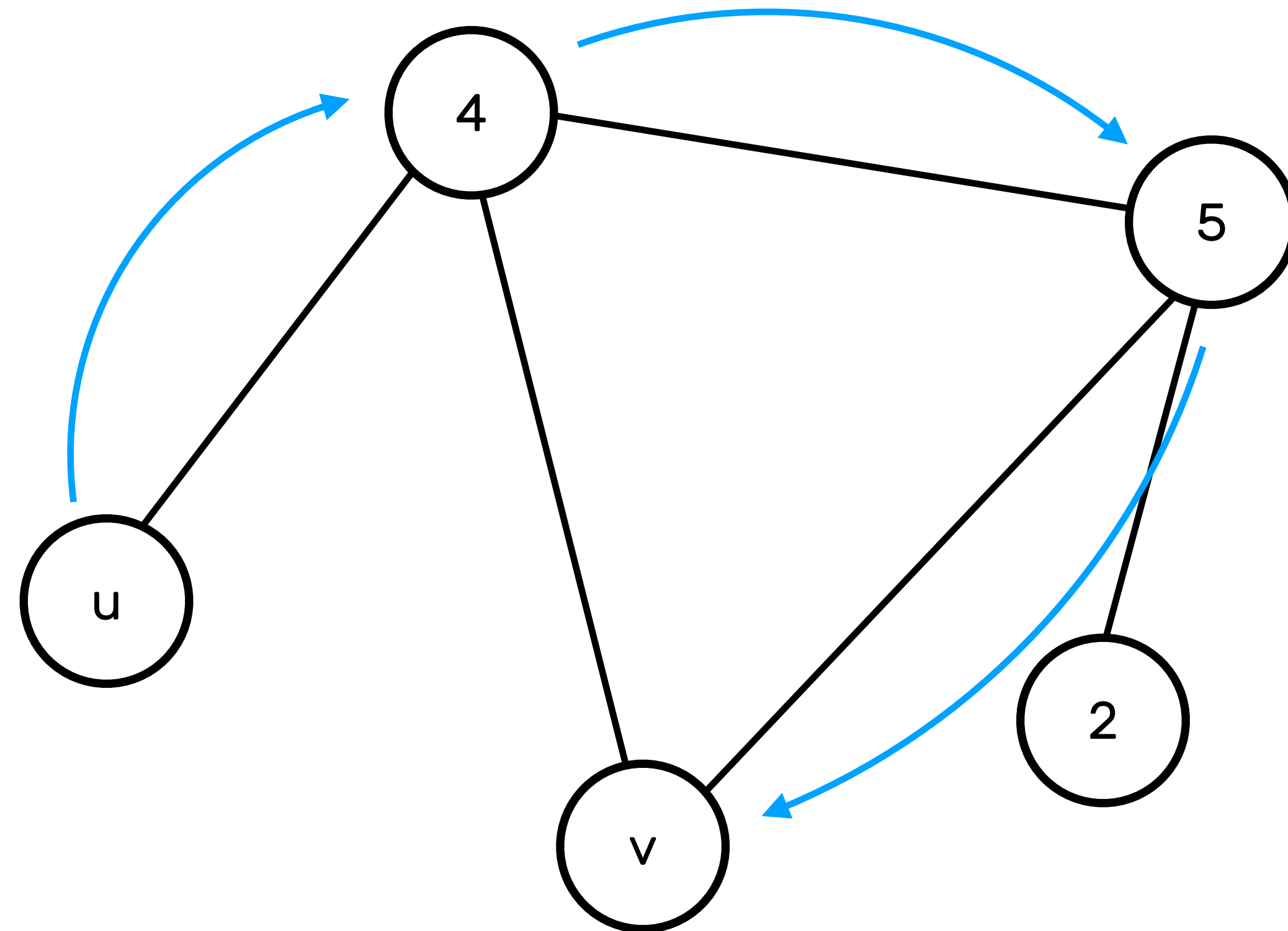

מעגל אוילרי

מעגל

מסלול פשוט

הליכה

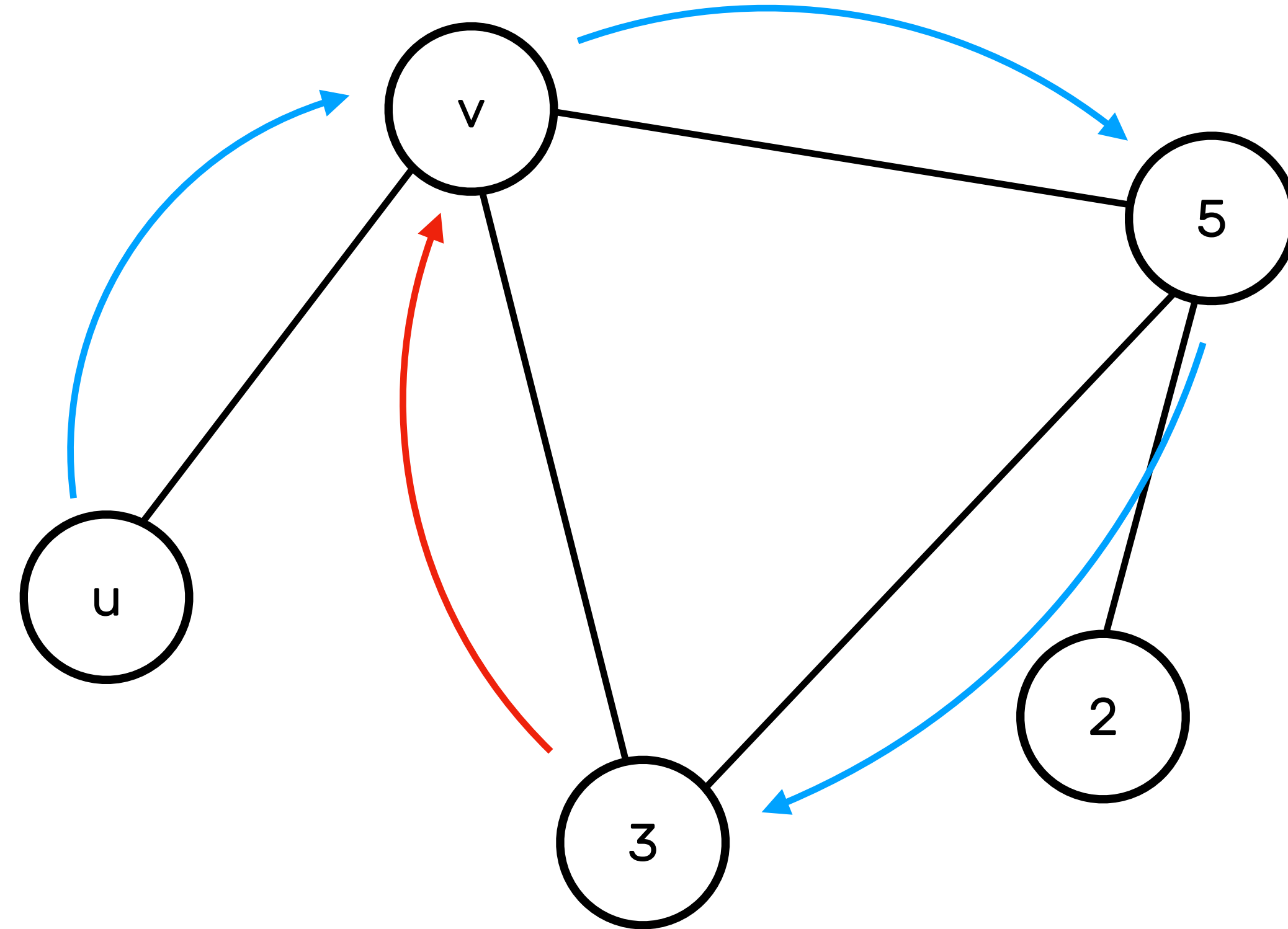

מעגל אוילרי

מעגל

מסלול פשוט

הליכה

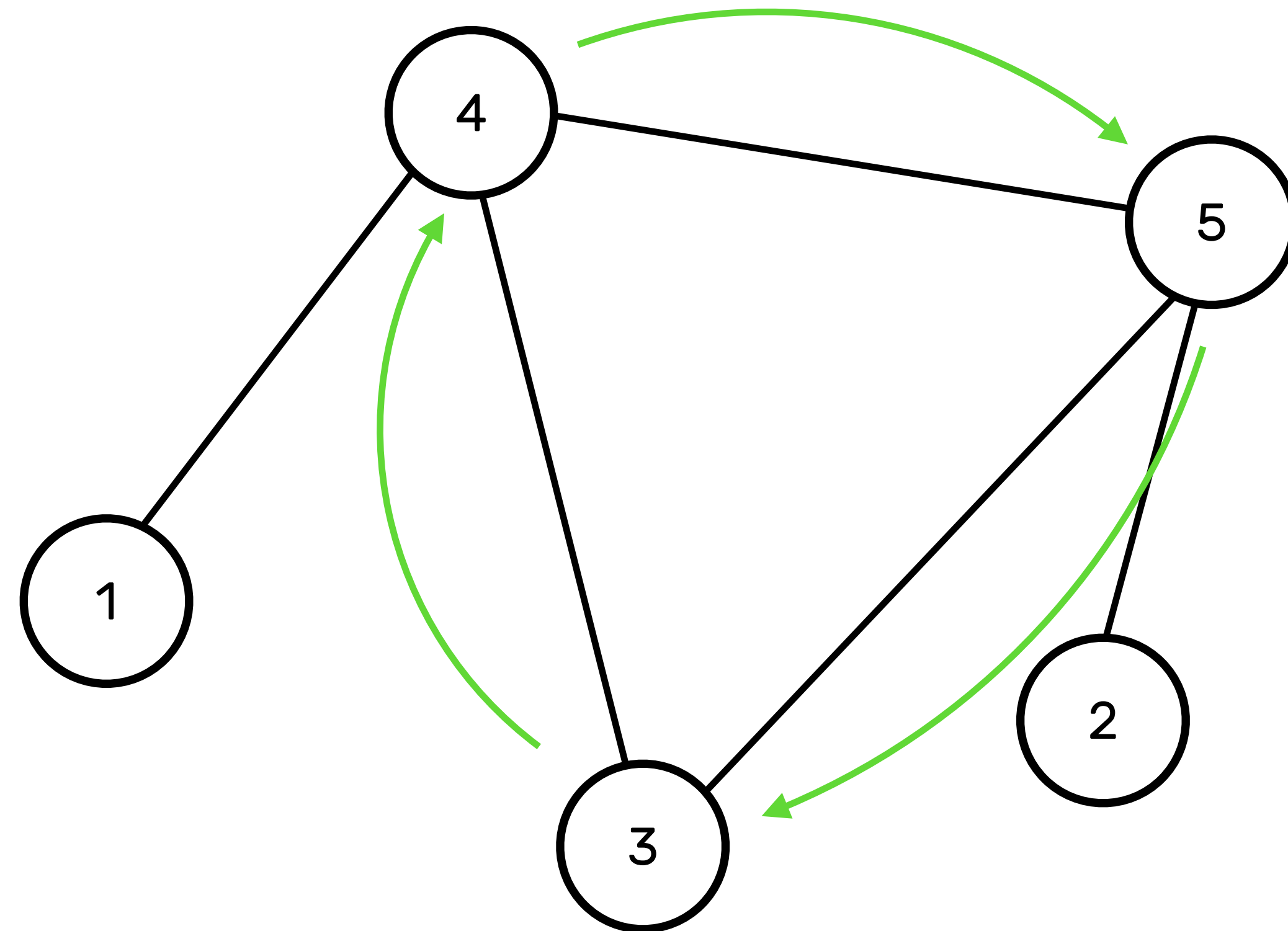

מעגל אוילרי

מעגל

~~מסלול פשוט~~

הליכה

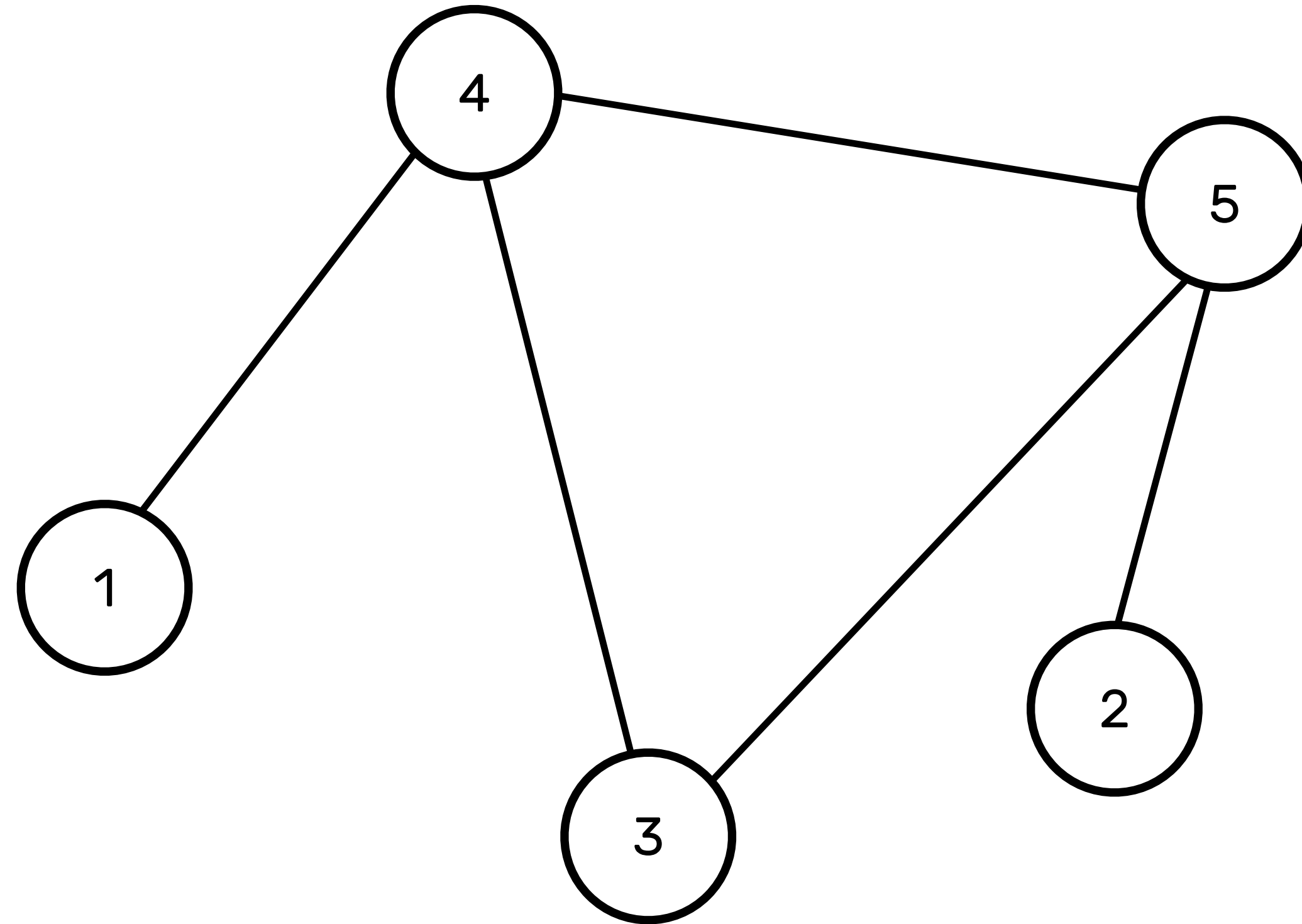

מעגל אוילרי

מעגל

מסלול פשוט

הליכה

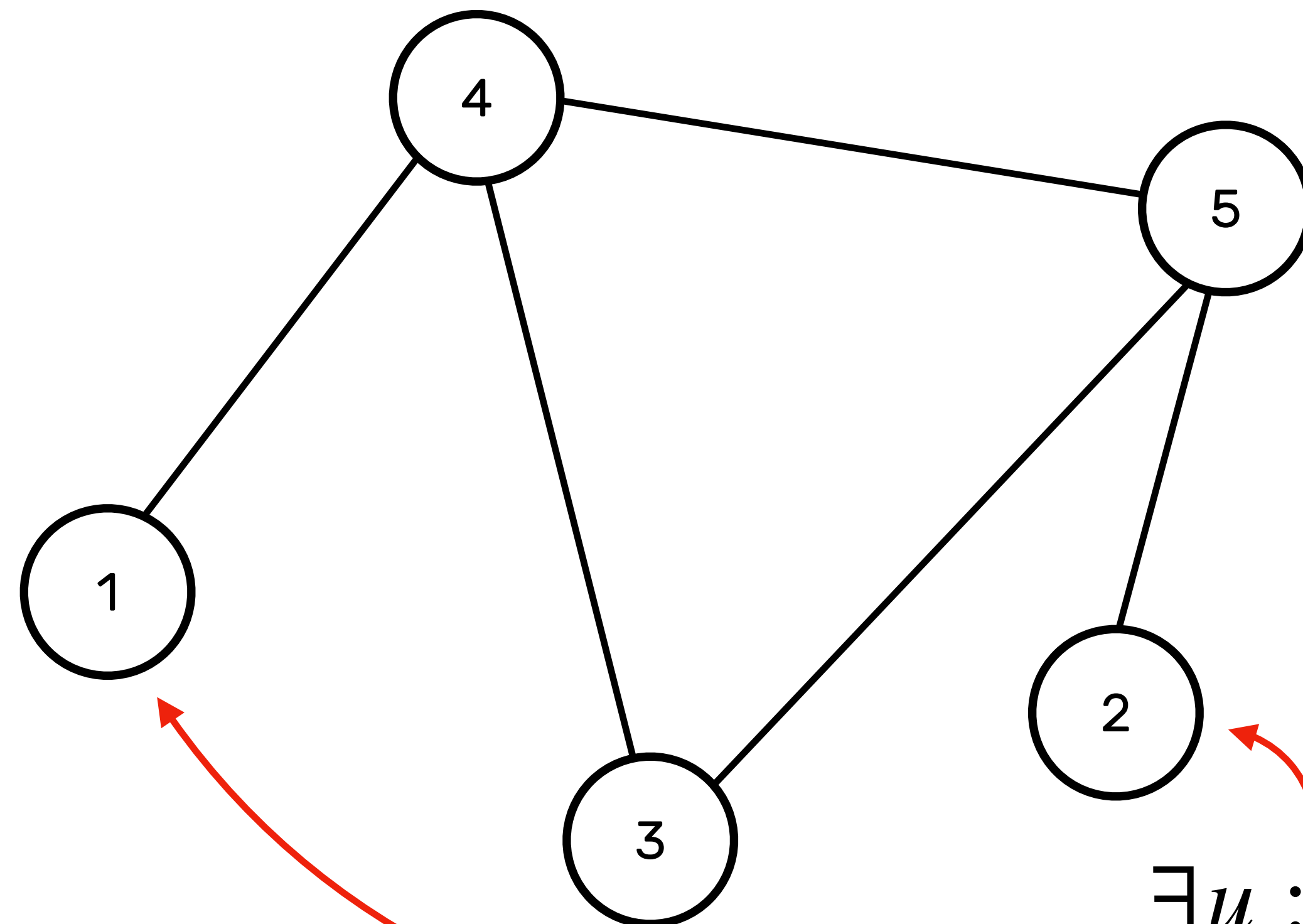

מעגל אוילרי

מעגל

מסלול פשוט

הליכה

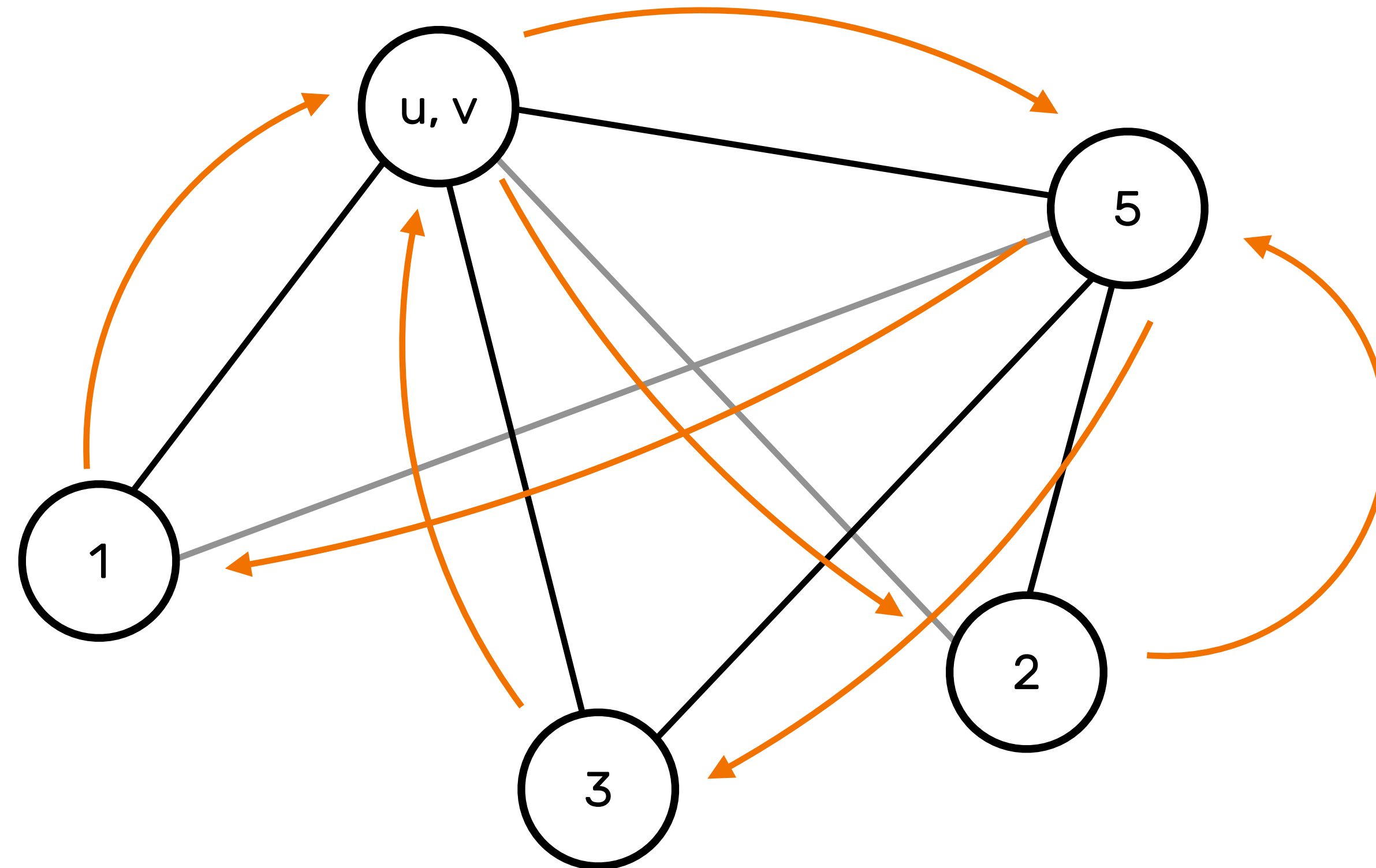
$\exists u : \deg(u) \text{ not even}$

מעגל אוילרי

מעגל

מסלול פשוט

הליכה

מעגל אוילרי

מעגל

מסלול פשוט

הליכה

פונקציית משקל

- נתעניין בפונקציות משקל $w : E \rightarrow A$. בפשטות, הפונקציה מעניקה מחיר לכל קשת.
- נגדיר מחיר/משקל מסלול כסכום הקשתות במסלול, כלומר:

$$w(e_n) = \sum_i w(e_i)$$

פונקציית משקל

- נתעניין בפונקציות משקל $w : E \rightarrow A$. בפשטות, הפונקציה מעניקה מחיר לכל קשת.
- עבור A -ים שונים נראה כי צריך אלגוריתמים אחרים.
- נסתכל על ה- A -ים הבאים:

$$A = \{1\} \cdot$$

$$A = \mathbb{R}^+ \cdot$$

$$A = \mathbb{R} \cdot$$

$$w : E \rightarrow \{1\}$$

- כבר ראינו פונקציית משקל כזאת!
- נשים לב שכעת מחיר מסלול שווה למספר הקשתות במסלול.
- אלגוריתם: נריץ BFS. (ראינו כבר)

$$w : E \rightarrow \mathbb{R}^+$$

- משקלים ממשיים חיוביים
- אלגוריתם: Dijkstra. בעצם BFS אבל עם תכנות דינאמי

$$w : E \rightarrow \mathbb{R}^+$$

- משקלים ממשיים חיוביים
- אלגוריתם: Dijkstra. בעצם BFS אבל עם תכנות דינאמי
- מימוש:

1. ניקח את המימוש של BFS

2. נחליף את queue בset (פורמאלית, priority_queue)

3. כאשר נבקר צומת v נבדוק האם $d[v] < d[u] + w(u, v)$ - אם כן נעדכן את המרחק אל v

```
vector<int> dijkstra(int source) {  
    set<int> s;  
    vector<int> distances(n, 1e9); // equiv. use double  
                                    // or any other big number  
  
    distances[source] = 0;  
    s.insert(source);  
    while(!s.empty()) {  
        auto u = *s.begin();  
        s.erase(u);  
  
        for(auto& [v, w] : w_graph[u]) {  
            if(distances[v] < distances[u] + w) {  
                distances[v] = distances[u] + w;  
                s.insert(v);  
            }  
        }  
    }  
  
    return distances;  
}
```

```

vector<int> dijkstra(int source) {
    set<int> s;
    vector<int> distances(n, 1e9); // equiv. use double
                                   // or any other big number

    distances[source] = 0;
    s.insert(source);
    while(!s.empty()) {
        auto u = *s.begin();
        s.erase(u);

        for(auto& [v, w] : w_graph[u]) {
            if(distances[v] < distances[u] + w) {
                distances[v] = distances[u] + w;
                s.insert(v);
            }
        }
    }

    return distances;
}

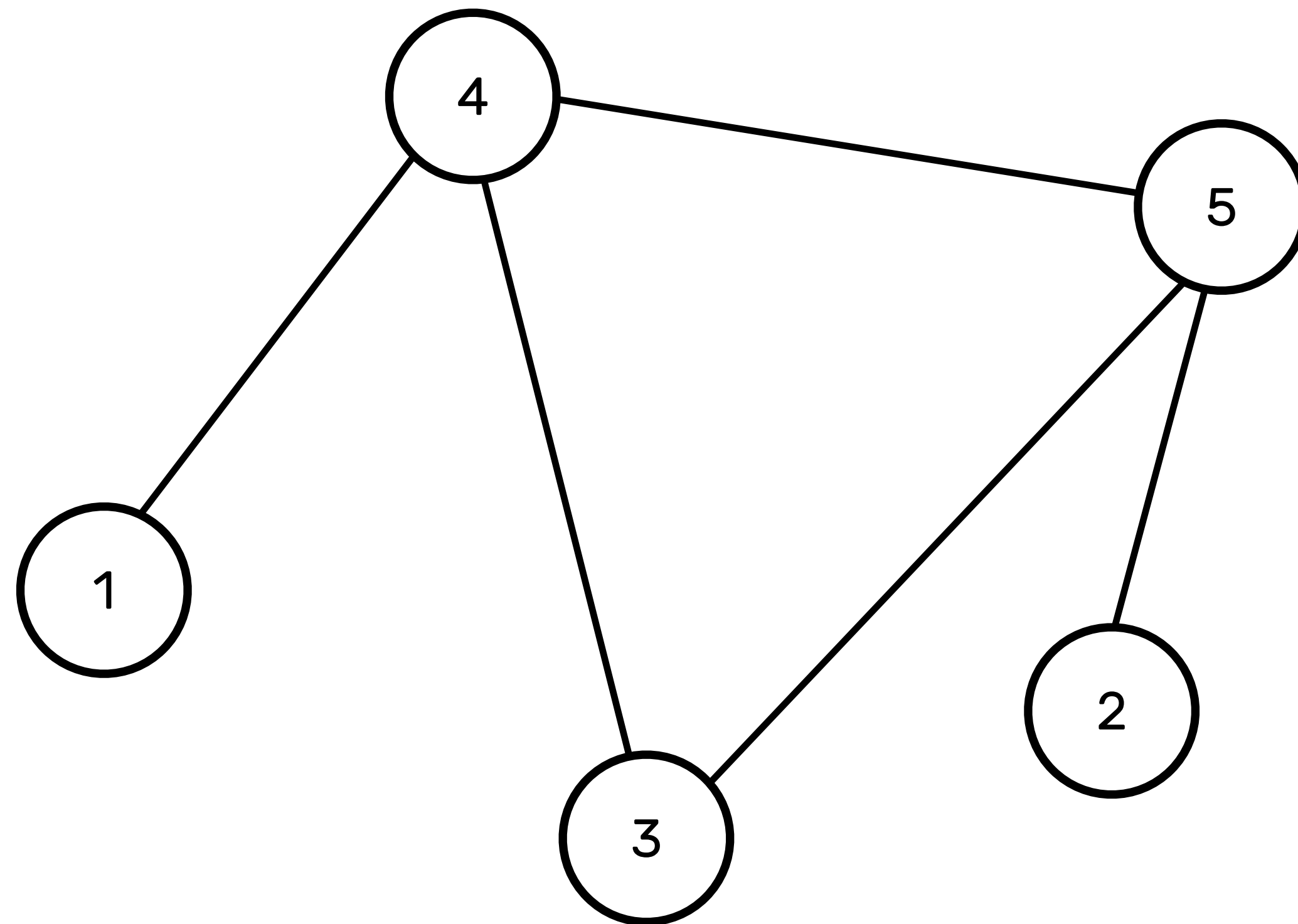
```

העניין המרכזי:

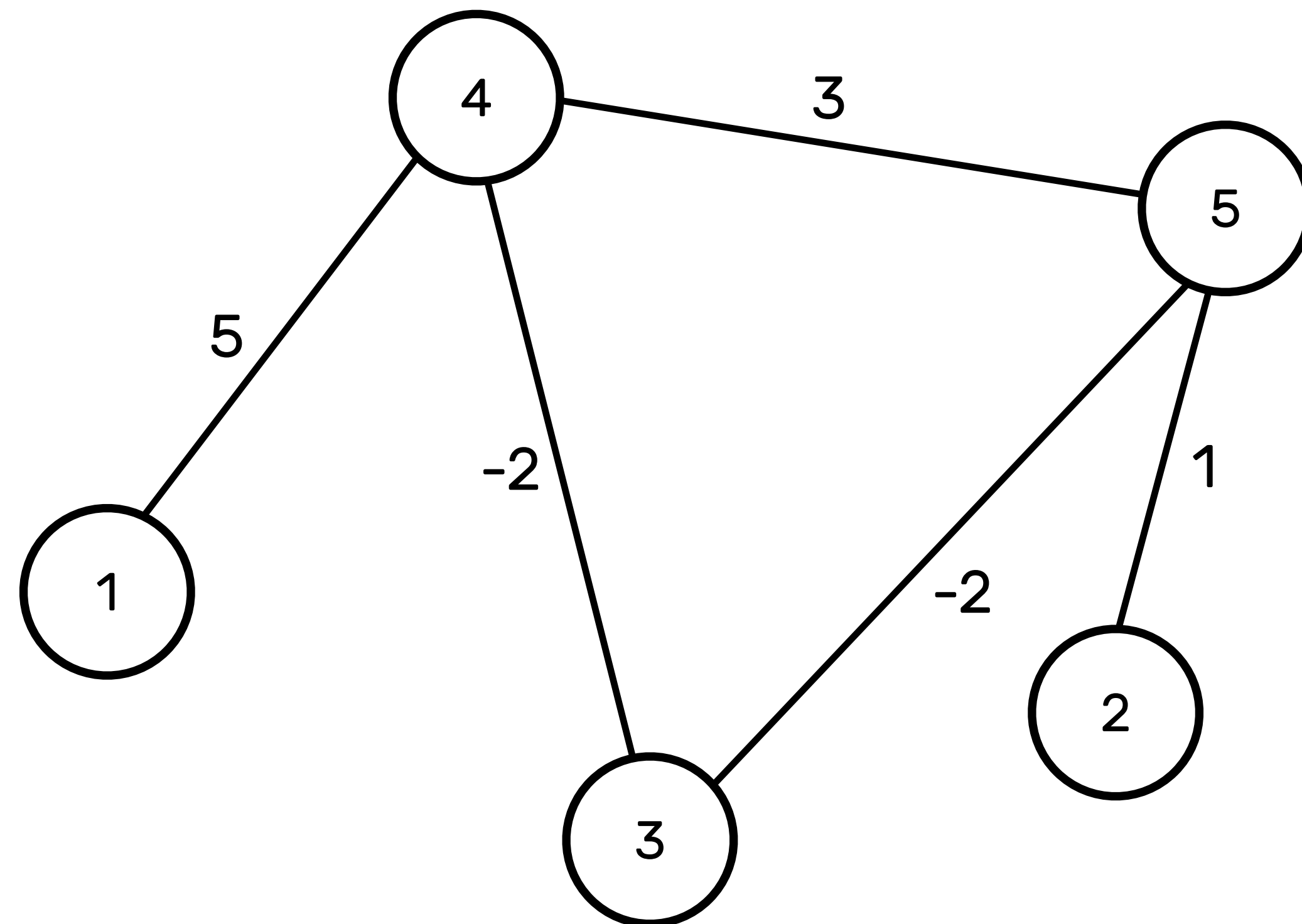
באופן איטרטיבי נמצא את
המרחק הקצר ביותר
מ-source אל כל צומת v.

מכיוון שהמשקלים חיוביים
אז בהכרח אפשר להבטיח
שקיים מספר כזה
(האם תמיד אפשר?)

$$w : E \rightarrow \mathbb{R}$$

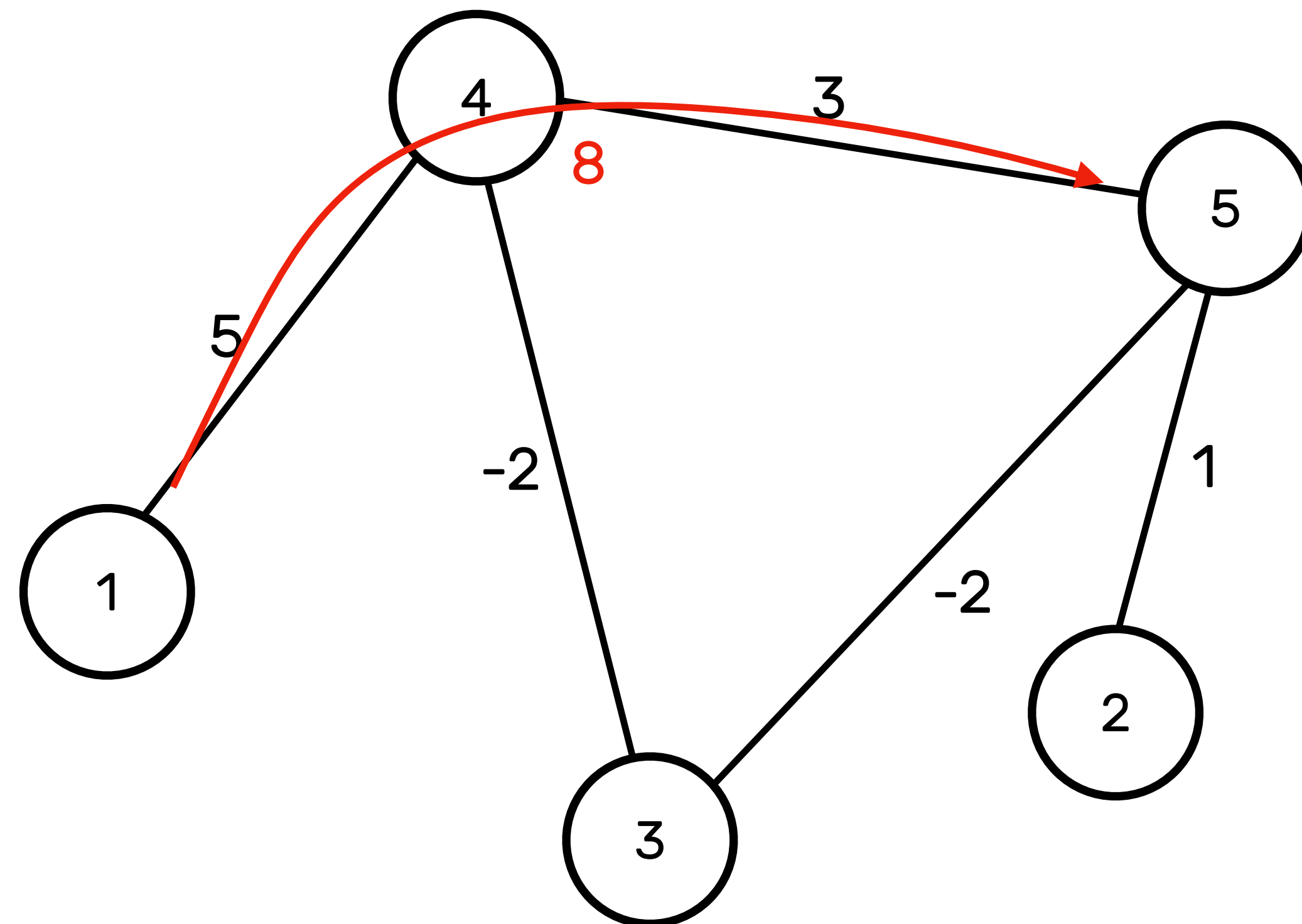

$$w : E \rightarrow \mathbb{R}$$

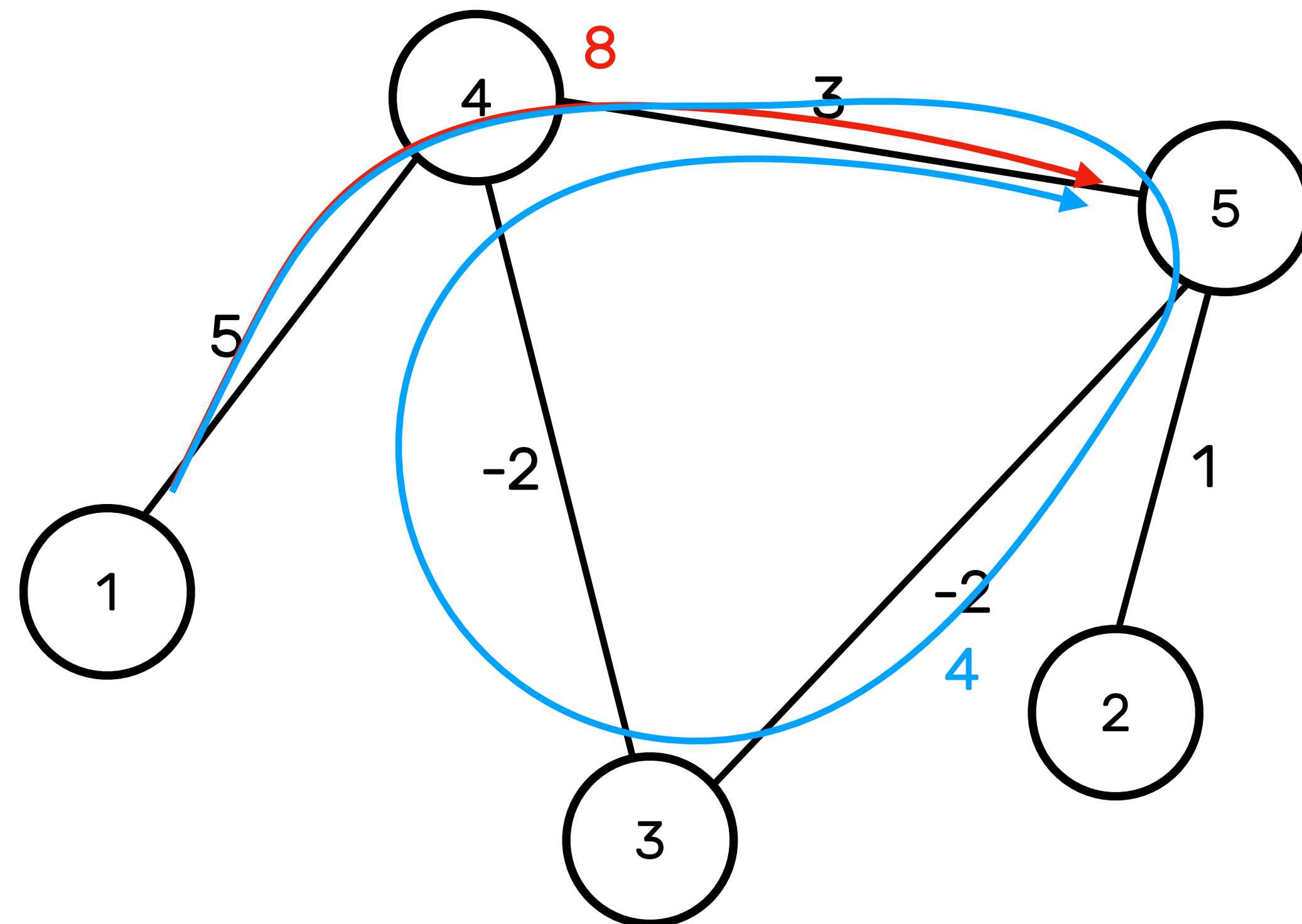
$$d[1,5] = ?$$

$$w : E \rightarrow \mathbb{R}$$

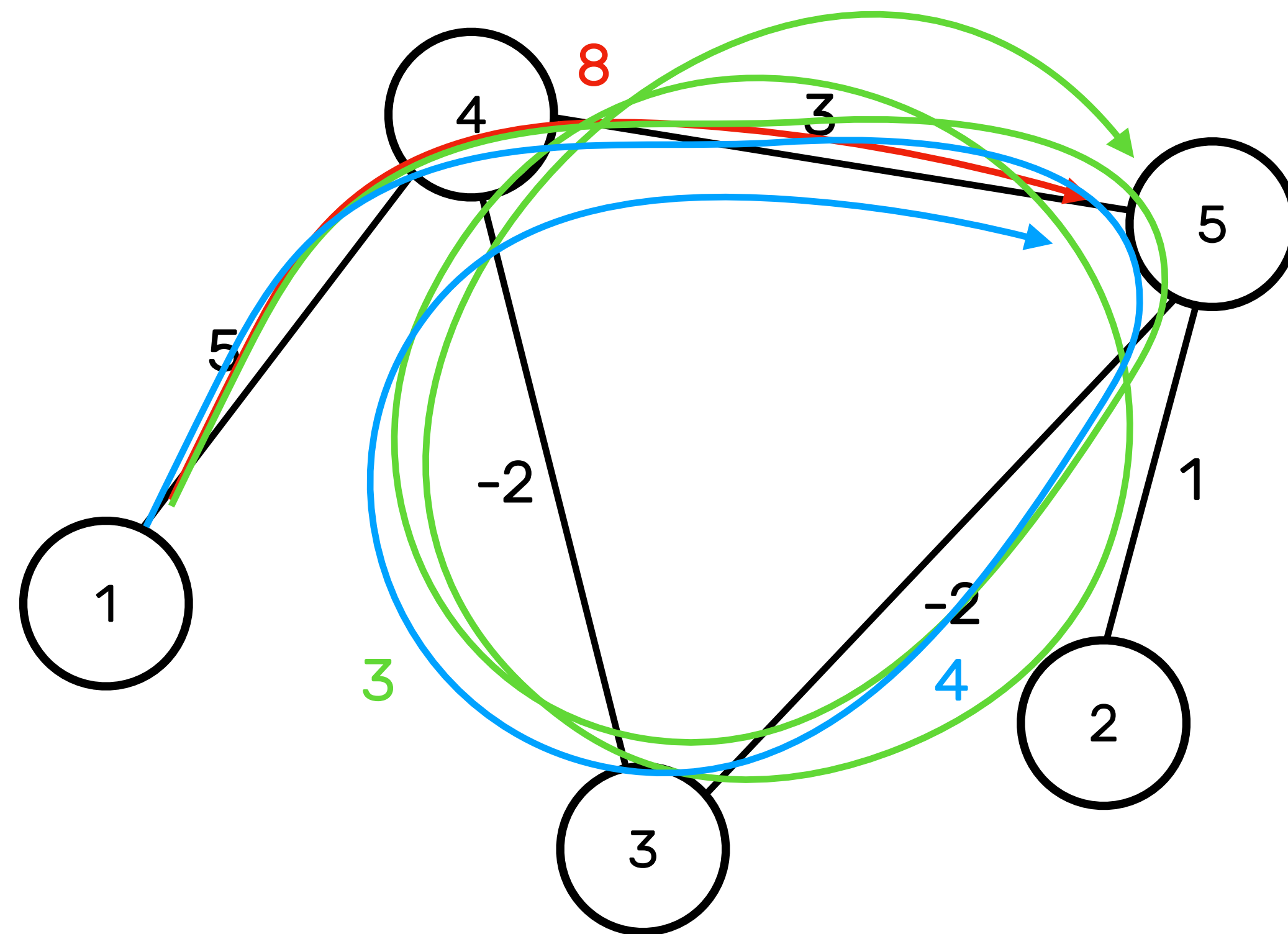
$$d[1,5] = ?$$

$$w : E \rightarrow \mathbb{R}$$

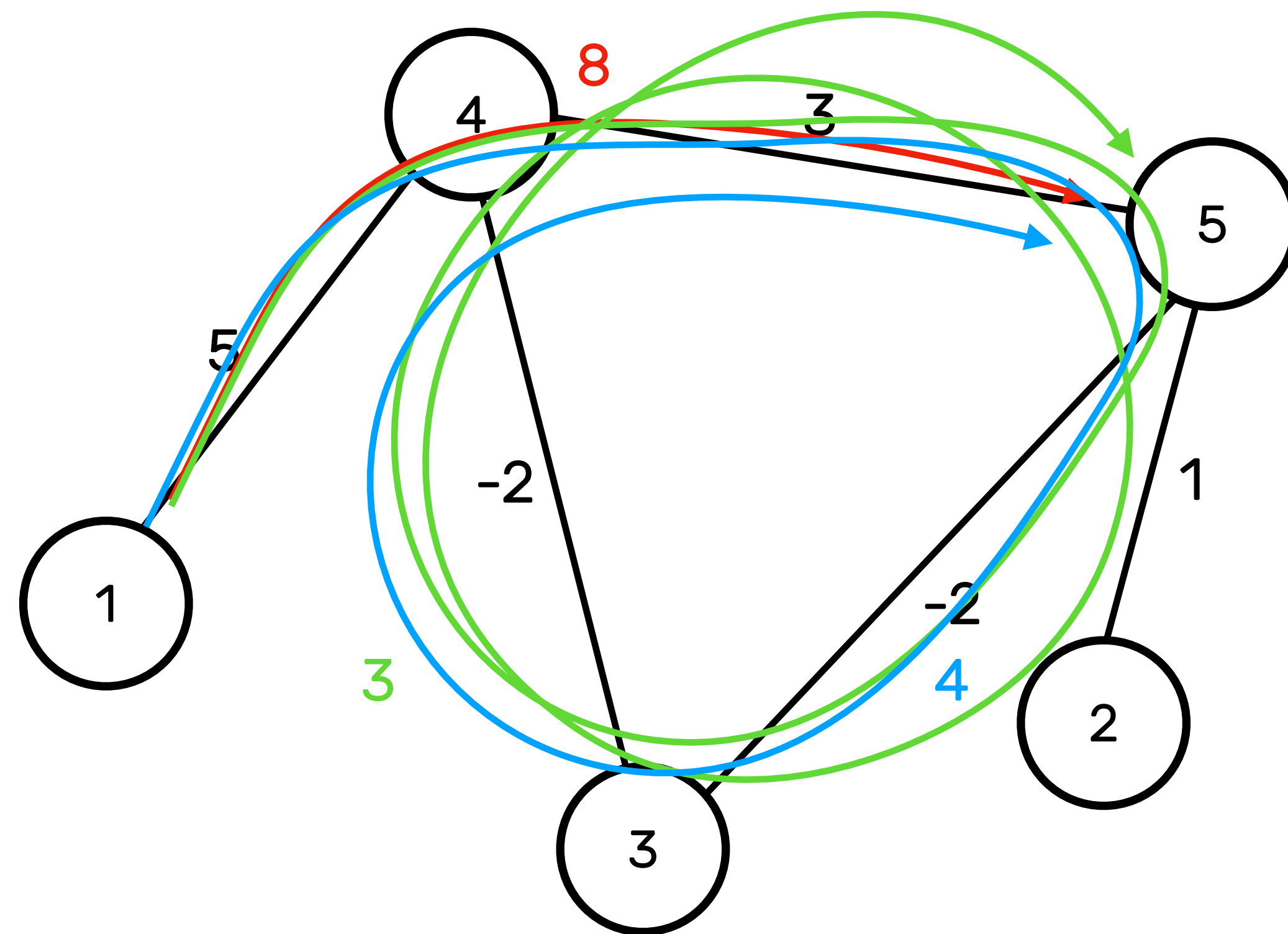
$$d[1,5] = ?$$

$$w : E \rightarrow \mathbb{R}$$

$$d[1,5] = ?$$

$$w : E \rightarrow \mathbb{R}$$

$$d[1,5] = -\infty$$

פתרון: Bellman-Ford